

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštno vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gl., za pol leta 1 gl. 60 kr., za četrt leta 80 kr. — Naročnina se pošilja upravnistvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice, št. 5. — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobje se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr.

Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za ostanila se plačuje od navadno vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Verska šola.

(Dalje.)

Člen II. Razven teh načel (§ 1. do vštete 9.) pridržana so deželnemu zakonodajalstvu vsa zakonita določila:

a) gledé ustanovljenja, ohranjenja, uravnanja vodstva in nadzorstva javnih ljudskih šol in učiteljskih izobraževališč, kakor tudi gledé uredbe njih interkonfesionalnih (medverskih) razmer; b) gledé uravnanja pravnih razmer učiteljskega osebja; c) gledé določitve vseh za ljudsko šolstvo, torej tudi za verouk, potrebnih stroškov, in načina, kako naj se troški zmagujejo; d) gledé določeb o zasebnih ljudskih šolah in o zasebnih učiteljskih izobraževališčih.

Člen III. S tem zakonom ne spremeni se z Najvišjim odlokom z dne 25. junija 1867 potrjena uredba, ki se tiče osnove deželnega šolskega sveta za kraljevino Galicijo in Vladimirijo ter velevojvodino Krakovsko.

Ta uredba se more spremeniti samo po sklepu pristojnega deželnega šolskega sveta.

Člen IV. Pričujoči zakon stopi v veljavo, v kolikor so za njegovo izpeljavo potrebni novi deželni šolski zakoni, zajedno s temi, v vseh drugih določbah pa s početkom prihodnjega šolskega leta, ko se je bil ta zakon razglasil.

Člen V. Ko stopi ta zakon v veljavnost, razveljavijo se vsi predmeti tega zakona tičejoči se dosedanjih državnih zakonov in odloki, v kolikor jih on nadomešča.

Člen VI. Ta zakon izvršiti in izdati potrebne prehodne določbe naroči se ministru za uk in bogočastje.

II.

Doslej načrt nove postave za ljudske šole. Kakor smo rekli iz kraja, tako smo ga tudi podali našim bralcem, brez vsake opazke. Sedaj pa je na nas, da izpovemo svojo misel o njem. To storimo v naslednjih vrstah, odkrito in kakor upamo, tudi tako, da bo na vse strani

prav. Mi ne rečemo ne preveč, ali tudi premalo nočemo, da se izpovemo.

Glavna stvar je ta, da hoče novi načrt verske šole, t. j., da se naj poučuje v ljudskih šolah otrok po načelih tiste vere, pod katero spada vsled vere svojih starišev, ako je ne zabranjuje cesarska postava. Zoper tako načelo ne vemo, če more človek kaj reči, dokler še ima kaj vere. Take šole so bile pred letom 1868 povsodi in čudno, za otroke drugih, t. j. nekatoliških starišev so ostale še tudi poslej, novotarija tega leta je zadela samo otroke katoliških starišev.

Šolam, ki so bile do onih dob katoliške, slekli so v tistem letu katoliško obleko ter so jih deli v neko novo medversko — ne vemo, kako že naj rečemo, naš gorjanec bi rekel — rešovino. Va-nje se naj vzprejmo vsi otroci, brez razločka vere. In to bi še naj bilo, kar je huje pa je to, da uče na teh šolah lahko ljudje iz vsake ali pa tudi brez vsake vere. To pa je postalo potlej naravno, da se v posvetnih naukih ni smelo ničesar učiti ali le tudi omeniti, kar bi imelo znamenje kake vere.

Ker je molitev tako znamenje, razume se lahko, da za-njo v taciš šolah ni bilo prostora, na mesto molitve v začetku in na konci pouka se je kje kaj zapelo. Pač se je tudi doslej še učila vera v šolah, toda nikjer nikoli, kakor v eni ali dveh urah v tednu. Ta pouk pa ni več veljal, kakor n. pr. v telovadstvu. Čez ta pouk je cerkev imela nadzorstvo, v vseh drugih rečeh pa je veljala beseda kacega krojača ali lekarja več, kakor župnika ali dekana. Tema pa bi bili tudi prec usta zaprli, ko bi jih bila odprla ter kaj v taciš rečeh izpregovorila.

Poslej, ko bi ta načrt obveljal ter bi postal postava, bi pa to ne bilo več mogoče, ali vsaj ne potrebno. V ljudskih šolah bi imela cerkev tudi besedo in to vsled postave, ne pa samo vsled dobre volje te ali one šolske oblasti. In to je ravno, kar najbolj bode v o i tisti gosposdi, ki nosi sedaj zvonec v ljudskih šolah. Državi, ki ima svojo pravico do ljudskih šol,

ne, pač pa bi se tej gospodi nekoliko pristrigel greben, za kolikor ji je brez potrebe vzrastel. (Konec prih.)

Gospodarske stvari.

Vzreja goveje živine.

(Konec.)

Sila imenitno je pri kravah, da so zdrave in „dobre kože“, kedar se spravijo k biku. Nič manj pa gre skrbeti za bika, tudi ta bodi „dobre kože“ in zdravega, čilega života! Seno, prga, rženi kruh stori tudi biku dobro. V kruhu naj ne manjka soli, to zato, da ga žival raje je in bolje ji tekne.

Kedar je gospodar živali dobro stregel, ni še s tem vsega storil, tudi za dobro pašo ji bode skrbel. V ta namen bode koncem meseca februarja in v početku meseca marca pašnike in senožeti z brano prevlekel in tudi, ako le premore, nekoliko umetnega gnoja na nje potrosil. Na tak način dobi živina dobro in zdravo pašo in če ni vreme neugodno, bode tudi obilna. Najbolja paša je za krave taka, ki ima v sebi mnogo apna in fosforove kisline.

Ako si tako skrbel živalim za krmo in pašo, ne more ti izpodleteti ali vsaj tvoja krivnja ne bode, ako se ti ne nagodi po tvoji volji. Da se pa iz dobrega teleta vzredi dobra krava, daje se teletu prvih 6 ali 7 tednov kravje mleko in sicer toplo brez vode ali tudi brez posnetega mleka, najmanj po trikrat na den. V tem bode najbolje, če dobi tele prvi teden 21 litrov mleka, potem pa se mu ga daje čedalje več, v drugem tednu naj ga dobi že vkup 63 litrov.

Pri tem naj ostane do 4. ali 5. tedna, tedaj začneta tele že jesti nekaj sena in v petem tednu sme se mu nadrobiti kaj malega prge v mleko. V 8. tednu pa naj pije vsak den poleg malega mleka še 3 litre sladkega vrhnjenega mleka. Vravnati je to tako, da dobi v tem tednu tele 52 litrov sladkega, 22 litrov vrhnjenega mleka še $\frac{1}{3}$ kilo prge vsak den. Sladkega in mleka daje se mu poslej zmirom manj, zato pa naj dobi več vrhnjenega mleka.

V devetem tednu pridene se še $\frac{1}{5}$ kilo stolčenega ovsa ali ržene moke, bolje pa še je, ako se mu daje namesto moke koj $\frac{1}{5}$ kilo rženega kruha. To naj ostane do 10. tedna. Kedar pa izpustiš tele na pašo, dajaj mu še vedno po 5 litrov mleka in lanene moke, prge, ovsa in kruha. Ako ga ne moreš izpustiti na pašo, dajaj pa mu vedno zadosti sena, ne bode škoda, če prideneš še rženega kruha.

Če človek zanemarija krmljenje v prvem letu, stori to tudi v drugem letu in še hitreje, kajti boljšo pašo odloči za krave, teleta pa se naj pasejo, kjer rada, za nje mu je mala skrb.

To ni prav in se kaznuje na živini in škodo ima le gospodar.

Ne bilo bi tudi dobro, ko bi se prvo leto skrbelo za tele, drugo leto pa ne in bi se pustilo na slabi paši, tedaj dobi tele pač mesa, ali kosti so slabe in život ni lepe oblike. Za mesarja jih še človek potlej vzredi, nikakor pa za dobro pleme. Kdor pa ne skrbi za prvo leto, pa tudi drugo leto slabo za tele, tak si ne vzredi nikoli kaj prida živali. Njemu velja: „Revni hlev, revni štev!“

Še huje bi bilo za-nj, ki je prvo leto lepo skrbel za tele, potlej pa bi ga zanemaril. Tak bi izgubil vse, kar je prvo leto za-nj izdal, teleta v tretjem ali četrtem letu čejo krmo in pašo tako, da še jim najboljša ni predobra. Iz tega pa si lahko posname, kdor le hoče, da ni dobro, če se živini prikrajšuje paša in tam se ne dela prav, kjer so skupne ali občinske paše, pa si jih čejo kmetje med sebe razdeliti. Razdelitev bi že bila prav, toda veliko vprašanje je, ali si bodo svoje kose kmetje lepo in dobro priredili. Še bolj pa, ali jim sploh ne bode manjkalo paše.

Tedaj pa rečemo: Kmetje skrbite, da bote take paše, ki jih že imate, vzboljšali ter jih gnojili, kakor kaže, nikar pa, da bi še gnoj, ki ga pusti živina na njih, še le prodavali! To je varčnost, da se je Bog usmili.

Sejmovi. Dne 27. februarja v Slov. Gradcu. Dne 28. februarja v Celji in v Vitanji. Dne 1. marca v Radgoni in dne 2. marca na Vranskem. Dne 3. marca v Rušah, v Lučanah, v Oplotnici in v Slov. Gradu.

Dopisi.

Iz Celjske okolice. (Stibeneggovci pred upravnim sodiščem.) Ko je pred 3 leti prišel Stibenegg v občinski naš odbor in se je začelo njegovo kraljestvo, odpovedali so naši Stibeneggovci koj neki ženki, ki je v našem šolskem hramu imela stanovanje, to stanovanje, akoravno je redno plačevala stanovino, samo da se napravi v šoli prostor za Stibenegga. Prej ko je pa Stibenegg blagovolil v našo šolo prestaviti svoje pohištvo, moralo se je stanovanje seveda še lepo očediti in osnažiti. To je sicer stalo precej nepotrebnega denarja, ali da bodo g. Stibenegg vesel lepega stanovanja, ni se smelo štediti. Brž pa, ko so se g. Stibenegg tukaj malo udomačili, začelo jim je stanovanje pretesno prihajati; posebno g. nadučitelj, ki ima v šoli stanovanje, kakor je prav in v redu, moral bi ven. No in naši Stibeneggovci so res odpovedali g. nadučitelju stanovanje, rekoč: da se ima na vrat na nos iz šolskega poslopja izseliti. Kaj takega še menda